

OSNOVNA ŠOLA VIČ

Abramova 26, Ljubljana
Tel.: 25-66-161, faks: 25-66-163
e-naslov: os.vic@guest.arnes.si

V Ljubljani, 29. 4. 2020
Številka: 020-19/2020/1

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

ZADEVA: Stališče glede implementacije Direktive EU 2019/790 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu

Spoštovani,

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je zainteresirano javnost pozvalo, naj do 30.4.2020 posreduje svoja pisna stališča o implementaciji nove Direktive o avtorskih pravicah na enotnem digitalnem trgu¹. DSM Direktiva nalaga državam članicam, da v svoj nacionalni pravni red implementirajo več izjem in omejitev avtorske pravice, ki so ključne tudi za opravljanje dejavnosti knjižnic in tudi drugih ustanov, ki hranijo in nudijo dostop do kulturne dediščine in znanja.

Po našem mnenju se pomembna izhodišča in nujna priporočila za dobro in učinkovito implementacijo z našega področja nanašajo zlasti na sledeča ključna področja:

- 5. člen (digitalno in čezmejno poučevanje),
- 7. člen (pogodbena in tehnološka derogacija)²

S tem dokumentom želimo pristojnemu ministrstvu in tudi Uradu za intelektualno lastnino Republike Slovenije (URSIL), ki bo pod okriljem Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravjal predlog zakona, ki bo implementiral DSM Direktivo, predložiti jasn in argumentiran predlog, katere cilje je potrebno zasledovati pri implementaciji, da bodo lahko izobraževalne organizacije, raziskovalne ustanove in ustanove za varstvo kulturne dediščine tudi v prihodnosti opravljale svoje poslanstvo.

1. Smernice glede člena 5 DSM Direktive

Novembra leta 2019 je UNESCO na Splošni Konferenci sprejel Priporočila za odprt dostop za izobraževanje (OER Recommendation), ki so s tem postale uradni instrument UNESCO, s

¹ Direktiva (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu in spremembi direktiv 96/9/ES in 2001/29/ES, dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32019L0790>

² Pri pripravi stališč in smernic smo se posvetovali s strokovnjaki in upoštevali smernice in priporočila strokovnih organizacij organizacij: LIBER, Communia, SPARC, EBLIDA, IFLA, Europeana in drugih organizacij, ki zastopajo knjižnice in druge ustanove kulturne dediščine.

katerim UNESCO vladam držav daje smernice in predloge, s kakšnimi ukrepi naj podpirajo odprt dostop za namene izobraževanja. V postopku sprejemanja OER Recommendation je sodelovalo veliko institucij (Koalicijski partnerji), pri čemer so imela vodilno vlogo prav slovenske institucije med njimi tudi Slovenska nacionalna komisija za UNESCO, ki jo je zastopal namestnik generalnega sekretarja komisije g. Gašper Hrastelj.

OER Recommendation kot svoje cilje med drugim navaja tudi sledeče:

»(i) Krepitev zmogljivosti vseh ključnih deležnikov v izobraževanju za ustvarjanje, dostop, ponovno uporabo, predelavo in ponovno distribucijo odprtih izobraževalnih virov (OER), kakor tudi za uporabo odprtih licenc na način, ki je konsistenten z avtorskopravno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi.

(ii) Razvoj podporne politike: spodbujanje vlad, izobraževalnih organov in institucij, naj sprejmejo regulativne okvire za podporo izdajanja odprtih licenc za javno financirano izobraževalno in raziskovalno gradivo, naj razvijejo strategije, ki bodo omogočile uporabo in prilagoditev OER za podporo visoko kakovostnega, vse-vključujočega izobraževanja in vseživljenjskega učenja za vse, in ki naj bo podprto z ustreznimi raziskavami na tem območju;

(iii) Učinkovit, vključujoč in pravičen dostop do kakovostnega OER: podpiranje sprejemanja strategij in programov, vključno z ustreznimi tehnološkimi rešitvami, ki zagotavljajo, da se OER na katerem koli mediju deli v odprtih oblikah in standardih, da se poveča pravičen dostop, soustvarjanje, kuratorstvo in iskanje, tudi za tiste iz ranljivih skupin in invalide.” (OER Recommendations, str. 3-4, točke (i) - (iii)).«

Dodatno OER Recommendation kot način krepitev zmogljivosti vseh ključnih deležnikov v izobraževanju predvideva:

»(c) ozaveščanje o izjemah in omejitvah uporabe avtorskih del v izobraževalne in raziskovalne namene. Slednje bi bilo treba sprejeti za lažje vključevanje širokega spektra del v OER, pri čemer se je potrebno zavedati, da izpolnjevanje izobraževalnih ciljev in razvoj OER zahteva uporabo obstoječih avtorsko zavarovanih del.«

in

»(e) dajanje na razpolago enostavno dostopnih virov, ki zagotavljajo informacije in pomoč vsem deležnikom OER o temah, povezanih z OER, vključno z avtorskimi pravicami in odprtim licenciranjem izobraževalnih gradiv” (OER Recommendation, str. 4-5, točki (c) in (e)).«

Kot način spodbujanja mednarodnega sodelovanja na tem področju OER Recommendation določa:

»razvoj mednarodnega okvira za izjeme in omejitve avtorskih pravic za izobraževalne in raziskovalne namene za lažjo čezmejno izmenjavo in sodelovanje na področju OER.«

To je bistvenega pomena za postopek implementacije nove izjeme za izobraževanje iz Direktive 2019/790 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu v slovenski pravni red, saj OER Recommendation izrecno obravnava izjeme in omejitve za izobraževanje. Te naj bodo široke in pravno jasne.